

АНАЛІЗ ДОВГОСТРОКОВИХ РІШЕНЬ

УЖГОРОД І МУКАЧЕВО

ПРОГРЕС В НАПРЯМКУ
МІСЦЕВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ВПО В
МІСЦЯХ ТИМЧАСОВОГО
ПРОЖИВАННЯ – РАУНД 2

Лютий 2024 року | УКРАЇНА

Photo credit: Andrew McConnell, UNHCR, 2023

Контекст та методологія

Контекст і обґрунтування

Станом на жовтень 2023 року, за приблизними оцінками, в межах України налічувалося близько 3,7 млн внутрішньо переміщених осіб (ВПО).¹ З них близько **109 тисяч** перебуває у місцях тимчасового проживання (МТП).² Станом на вересень 2023 року **71%** населення МТП залишався переміщеним довше одного року.³

Така динаміка переміщення обумовила постійну залученість національних та міжнародних організацій до співпраці в Україні з метою ефективної реалізації довгострокових рішень для ВПО, зокрема підтримку місцевої інтеграції тих, хто вирішив залишитися у нинішньому місці перебування. Враховуючи це, МТП слід розглядати виключно як **крайне рішення** для ВПО.⁴

З огляду на вищевказані причини, фахівці REACH, у тісній співпраці з Кластером з управління та координації місцями тимчасового проживання (СССМ), провели в Ужгороді та Мукачеві лонгitudне дослідження з метою оцінки прогресу у напрямку місцевої інтеграції ВПО, які змушені проживати у МТП тривалий час. Аналогічні дослідження також проводилися у Дніпрі та Вінниці.

Огляд методології

Загальний огляд: Протягом Раунду 1 (червень 2023 р.) за допомогою особистих інтерв'ю було опитано 254 переміщених домогосподарств (ДГ), що становить близько 20% від розрахункової кількості мешканців МТП в Ужгороді та Мукачеві. Протягом Раунду 2 (листопад 2023 р.) за допомогою телефонних інтерв'ю було проведено опитування підгрупи з початкової вибірки, що складалася з 178 переміщених домогосподарств. Паралельно за допомогою випадково розподілених по Ужгороду та Мукачеву точок GPS було проведено опитування у Раунді 1 (P1) 426 та у Раунді 2 (P2) 382 непереміщених домогосподарств, які слугували контрольною групою.⁵

Оцінка прогресу реалізації довгострокових рішень: Ця оцінка здійснюється за допомогою критеріїв Довгострокових рішень Міжвідомчого постійного комітету та ключових показників⁶, адаптованих до українського контексту. Для кожного ключового показника дослідження встановлюються цільові орієнтири, які визначають цілі для досягнення довгострокового рішення. Ці орієнтири встановлюються або як 100-відсотковий цільовий показник, або як результат контрольної групи. Вибір між цими двома наборами цільових орієнтирів визначається у кожному конкретному випадку на основі досяжності критерію та важливості врахування контекстуальних чинників.

Обмеження: Це дослідження є проміжним заходом, спрямованим на визначення тенденцій виключно шляхом кількісного аналізу. Окрім того, дослідження проводиться тільки з точки зору певного набору ключових показників, що дає обмежене уявлення про комплексні проблеми та можливості, з якими стикаються ВПО на шляху до місцевої інтеграції. Крім того, оскільки переміщені домогосподарства обиралися за допомогою методу «зручної вибірки»,⁷ результати їхнього опитування слід вважати індикативними.

1. МОМ, Опитування загального населення Раунд14, жовтень 2023 р.

2. Згідно з оцінками, наданими в переліку, розробленому кластером СССРМ.

3. REACH, Оцінка мультисекторальних потреб, 2023 р., вересень 2023 р.

4. Кластер СССРМ, Стратегія на 2021-2023 рр., 2021 р.

5. Визначена група осіб у дослідженні, яка слугує базою для порівняння з іншими групами, що розглядаються.

6. МПК, Рамкова програма з пошуку довгострокових рішень в інтересах ВПО, 2010 р.

7. Неімовірнісний метод, при якому учасники обираються, виходячи з їхньої доступності та наявності.

План

Структура аналізу

Аналіз викладено у 4 частинах. Враховуючи динаміку переміщень ВПО у період між раундами, переміщені ДГ у Раунді 2 були розподілені відповідно до історії їхнього переміщення після Раунду 1. У частині II (Місцева інтеграція) проаналізовано переміщені ДГ, які проживають в Ужгороді або Мукачеві незалежно від їхніх умов проживання. Частина III (Житлові умови у МТП) присвячена виключно переміщеним ДГ, які мешкають у МТП в Ужгороді або Мукачеві. Слід зазначити, що для цієї групи неможливо реалізувати довгострокові рішення, доки вони проживають у МТП.

Категорії вибірки

Переміщені ДГ, які проживають у МТП в Ужгороді або Мукачеві – 130 ДГ

Переміщені ДГ, які виїхали з МТП, однак залишились в Ужгороді або Мукачеві – 26 ДГ

Переміщені ДГ, які залишили МТП та виїхали з Ужгорода або Мукачева – 22 ДГ

Непереміщені ДГ з Ужгорода або Мукачева – 383 ДГ

	Розділи	Вибірка переміщених осіб	Вибірка непереміщених осіб
Частина I: Демографічні характеристики і переміщення	A. Демографічні характеристики B. Історія переміщення та плани на майбутнє		
Частина II: Динаміка місцевої інтеграції	1. Безпека та захищеність 2. Возз'єднання сім'ї 3. Доступ до основних послуг 4. Працевлаштування та доходи 5. Соціальна згуртованість		
Частина III: Житлові умови в місцях тимчасового проживання	6. Житлові умови в місцях тимчасового проживання		
Частина IV: Компенсація за житло	7. Компенсація за пошкоджене житло		

Ключові результати

Демографічна ситуація: Подібно до Раунду 1, переміщені домогосподарства (ДГ), опитані у Раунді 2, виявилися більш вразливими, ніж непереміщені ДГ, оскільки мали більшу частку дітей (30%), осіб похилого віку (26%) та осіб з хронічними захворюваннями або інвалідністю (40%). Водночас, частка дорослих працездатного віку була меншою (44%).

Переміщення та плани на майбутнє: У період між двома раундами 12% опитаних переміщених ДГ залишили Ужгород або Мукачево, а чверть (26%) виїхали з місць тимчасового проживання (МТП). Переважна більшість (80%) переміщених ДГ, що знаходяться в Ужгороді та Мукачеві, повідомили про наміри залишитися у цих містах на наступний рік. Серед домогосподарств, які продовжують мешкати у МТП, 98% зазначили, що не мають намірів виїжджати з МТП, поки не з'явиться можливість повернутися у місце свого постійного проживання.

Безпека та захищеність: Переміщені ДГ, які залишалися в Ужгороді та Мукачеві протягом обох раундів, вказували на хороші рівні відчуття безпеки в обох раундах. Проте 13% зазначали, що принаймні одна особа в домогосподарстві мала безпекові інциденти протягом останніх трьох місяців, які зазвичай виникали через суперечки з членами приймаючої громади або іншими ВПО.

Возз'єднання сім'ї: Значна частка (21%) переміщених домогосподарств все ще була в розлуці з принаймні одним членом сім'ї. З них [n=33] шість ДГ вказували, що розлука була вимушеною.

Доступ до основних послуг: Доступ переміщених ДГ до послуг покращився у період між двома раундами, оскільки 95% переміщених ДГ повідомили про відсутність перешкод у доступі до необхідних медичних послуг (порівняно з 87% у Раунді 1). Крім того, рівень зарахування дітей віком від 6 до 17 років у навчальні заклади склав 99%, що трохи більше порівняно з 95% у Р1.

Працевлаштування та джерела доходу: Рівень зайнятості серед ВПО працездатного віку (18-59 років) залишався незмінним впродовж обох раундів (46%). Так само не збільшилась частка переміщених ДГ зі стабільним доходом, причому близько половини (52%) переміщених ДГ поклалися на допомогу в якості джерела доходу. Водночас, спостерігалось незначне збільшення рівнів доходів переміщених ДГ, але вони залишаються нижчими за рівні доходів непереміщених ДГ в Ужгороді та Мукачеві.

Соціальна згуртованість: У Раунді 2 спостерігалась помітна невідповідність у зазначених рівнях соціальної згуртованості між переміщеними та непереміщеними ДГ. Близько чверті (23%) непереміщених ДГ характеризували відносини як «погані». Водночас, 12% переміщених ДГ повідомили, що стикалися щонайменше з одним випадком дискримінації протягом трьох місяців до збору даних порівняно з 17% у Раунді 1. Насамкінець, рівень залучення до громадських заходів був помітно високим, причому 77% переміщених ДГ повідомили про участь у соціальній, культурній або політичній діяльності.

Житлові умови в МТП: Близько половини (55%) переміщених ДГ, які мешкають в МТП в Ужгороді або Мукачеві підписали договір про гарантовану мінімальну тривалість проживання, що вказує на збільшення кількості таких домогосподарств порівняно з Раундом 1. Також страх виселення зменшився з 29% до 19%. Крім того, все ще повідомлялося про погані умови через брак зручностей для вразливих груп населення (16%), а також через брак відчуття приватності (14%) та житлового простору (12%).

Компенсація за пошкоджене житло: У Раунді 2 частка переміщених ДГ, які повідомили про підтверджене пошкодження житла у місці постійного проживання, зросла до 51%. З них [n=75] 36% вже подали заяву на компенсацію. Однак більшість домогосподарств стикаються з перешкодами, звертаючись за компенсацією. Ці перешкоди, насамперед, пов'язані з розташуванням житла на окупованих територіях або недостатньою кількістю фото та відеоматеріалів для підтвердження руйнування.

A Демографічні характеристики

Зміни у вибірці ВПО: У період з червня 2023 р. (P1) по листопад 2023 р. (P2) 178 опитаних переміщених домогосподарств, що включали 414 осіб, зазнали незначних змін у своєму складі, оскільки кількість осіб збільшилась до 459. Ці зміни можна пояснити тим, що 7 осіб виїхало, а також прибули 52 нові члени ДГ.

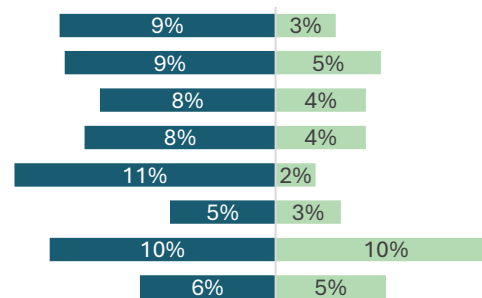
Розподіл за віком та статтю: Частка дітей (30%) та осіб похилого віку (26%) серед ВПО була вищою порівняно з непереміщеними особами. Водночас, серед них було менше (44%) дорослих осіб працездатного віку (18-59 років), ніж серед непереміщених осіб (61%). Слід відзначити, що серед ВПО спостерігався яскраво виражений гендерний дисбаланс, особливо серед дорослих та осіб похилого віку.

Вразливості: Майже половина (49%) переміщених домогосподарств мала у своєму складі принаймні одну дитину. З них [n=87] 37% мали на чолі самотнього батька/матір. Третина (35%) ВПО мали хронічні захворювання або інвалідність, причому 22% були молодші за 60 років (порівняно з 6% непереміщених осіб).

Рівень освіти: Дорослі ВПО (18+) частіше вказували, що мають технічну кваліфікацію, а не вищу освіту, порівняно з непереміщеними особами. Близько 17% дорослих ВПО мають лише загальну середню освіту або ще нижчий рівень освіти порівняно з 11% непереміщених осіб.

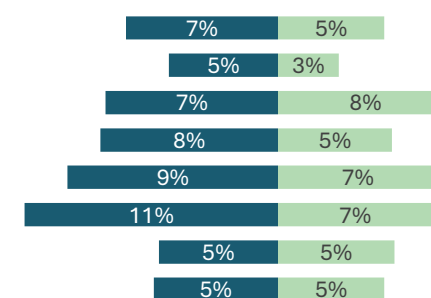
ВПО

66% 34%

Непереміщені особи

57% 43%

70+
60-69
50-59
40-49
30-39
18-29
10-17
0-9

Середній розмір ДГ
Середній вік членів ДГ
% українських осіб
% осіб з інвалідністю або хронічними захворюваннями
% дорослих осіб з технічною кваліфікацією
% дорослих осіб з вищою освітою

2,6

38,5 років

89%

35%

44%

39%

2,4

37,9 років

99%

9%

36%

52%

В Історія переміщення та плани на майбутнє

Тенденції переміщення у період з лютого 2022 р. по Р1 (Рис. 1): Більшість опитаних переміщених ДГ походять з Донбасу⁸ (55%) або Харківської області (24%). Найбільший приплив ВПО з населених пунктів постійного проживання в Ужгород та Мукачево спостерігався у березні-квітні 2022 р.⁹

Тенденції переміщення у період між Раундами 1 і 2 (Рис. 2): Впродовж 6 місяців **12%** переміщених ДГ, які виїхали з Ужгорода або Мукачева, переселилися в інше місто України чи виїхали за кордон (9,6%) або повернулися до місць свого постійного проживання (3,4%). З тих ДГ, що залишилися, **83%** продовжували мешкати у МТП. Загалом у період між двома раундами чверть (**26%**) опитаних переміщених ДГ виїхали з МТП.

Наміри щодо переміщення у наступному році (Рис. 3): У період між двома раундами спостерігалась помітна зміна у зазначених намірах опитаних переміщених ДГ, які залишилися в Ужгороді або Мукачеві. Наразі залишитись планують близько **80%** (порівняно з 53% у Р1), у той час як тільки **14%** висловили бажання повернутися (порівняно з 42% у Р1). Тільки 23% ДГ, які збиралися повернутися, вказували, що мають можливість реалізувати своє рішення.

Наміри залишитися у МТП (Рис. 4): Переважна більшість (**98%**) переміщених ДГ, що мешкають у МТП в Ужгороді та Мукачеві, висловили наміри залишитись у МТП, якщо не зможуть повернутися до місць постійного проживання. Серед причин вони [n=128] найчастіше вказували забезпечення житлом у зв'язку з наближенням зимового періоду та відчуття безпеки.

Рисунок 1: Тенденції переміщення у період між лютим 2022 р. та Раундом 1 (червень 2023 р.)

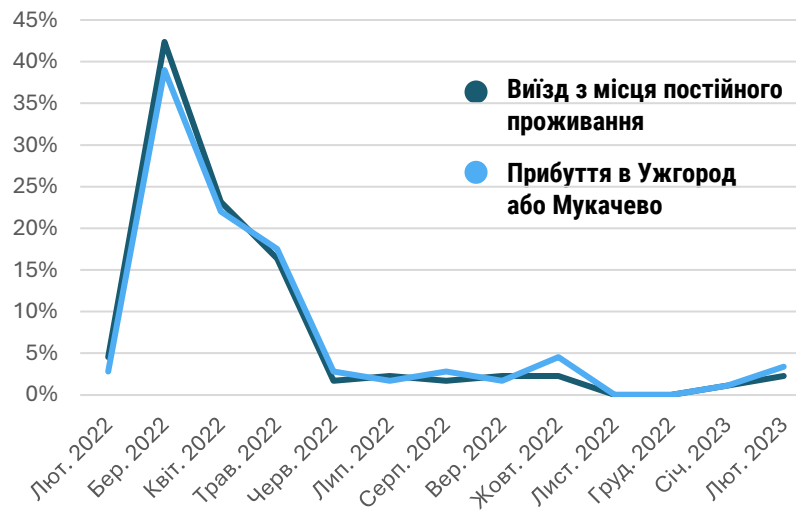

Рисунок 2: Тенденції переміщення у період між Раундом 1 (червень 2023 р.) та Раундом 2 (листопад 2023 р.)

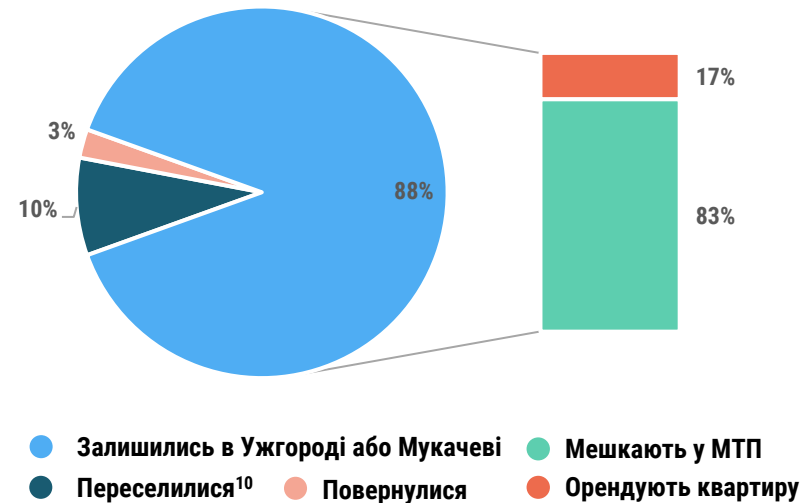
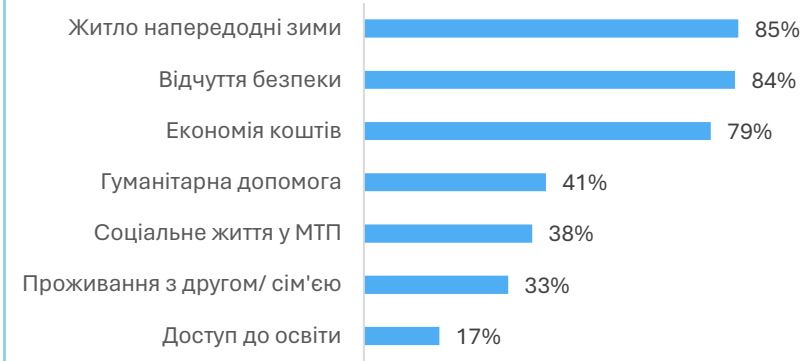

Рисунок 3: Наміри щодо переміщення у наступному році

Рисунок 4: Найчастіше згадувані причини, щоб залишитися у МТП

8. Донецька або Луганська області.

9. Більшість переміщених ДГ (89%) повідомила про прибуття менш ніж за 30 днів після виїзду.

10. В Україні або за кордоном

1

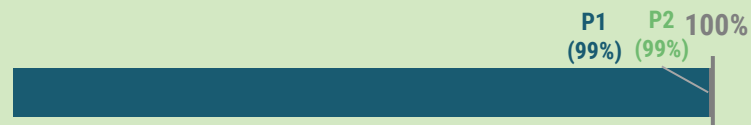
Безпека та захищеність

Відчуття безпеки: Переміщені ДГ, які залишались в Ужгороді та Мукачеві у період між двома раундами, повідомили про стабільно високе відчуття безпеки, причому 99% вказували на рівень від «нейтрально» до «дуже добре» в обох раундах. Слід відзначити, що цей показник є вищим порівняно з відчуттям безпеки, на яке вказували непереміщені ДГ у Р2 (91%).

Безпеківі інциденти: Переважна більшість (88%) переміщених ДГ повідомила, що жоден з членів ДГ не стикався з безпековими інцидентами протягом 3 місяців до збору даних (порівняно з 85% непереміщених ДГ). Найчастіше переміщені ДГ повідомляли про такі інциденти, як «психологічне насильство» (8,3%) та суперечки з іншими ВПО з МТП (5,1%) або членами приймаючої громади (3,8%). Слід відзначити, що переміщені ДГ, які склалися тільки з осіб похилого віку (60+) [n=41], частіше вказували на відсутність безпекових інцидентів (93%).

Досягнення критерію 1

Позитивне сприйняття безпеки

Позитивне сприйняття безпеки = % переміщених ДГ, які вказували на відчуття безпеки у діапазоні від «нейтрально» до «дуже добре». Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є 100%.

2

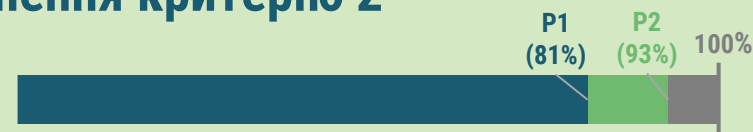
Возз'єднання сім'ї

Розлука з сім'єю: Протягом Р1 (червень 2023 р.) 23% опитаних переміщених ДГ в Ужгороді та Мукачеві повідомили, що з лютого 2022р. були у розлуці принаймні з одним членом сім'ї. На момент Р2 (листопад) 21% ДГ все ще вказували, що перебувають у розлуці. Серед них [n=33] 10 ДГ повідомили, що перебувають у розлуці принаймні з однією особою похилого віку (60+ років), а 2 - принаймні з однією дитиною (0-17 років).

Перешкоди до возз'єднання: Тільки 18% переміщених ДГ, які були у розлуці з членами своєї сім'ї, вказували, що розлука була вимушеною. У таких випадках [n=6] причиною розлуки були знаходження в полоні або неможливість перетину лінії фронту. Два ДГ вказували, що причиною вимушеної розлуки була військова служба.

Досягнення критерію 2

Возз'єднані ДГ або ДГ у свідомій розлуці

Возз'єднані ДГ/ ДГ у свідомій розлуці = % переміщених ДГ, які наразі об'єдналися/ возз'єдналися, або вказали, що розлука з членами сімей є «свідомою». Фіксація випадків свідомої розлуки у Р2 призвела до значного покращення рівня досягнення цього критерію порівняно з Р1. Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є 100%.

3 Доступ до основних послуг

Доступ до медичних послуг: Більшість переміщених ДГ (96%) повідомили про потребу в медичних послугах протягом 3 місяців до Р2 (порівняно з 85% непереміщених ДГ). Серед переміщених ДГ, які потребували допомоги, 95% зазначили, що мали безперешкодний доступ до послуг, цей показник виявився вищим порівняно з Р1 (87%). Варто зазначити, що рівень безперешкодного доступу непереміщених ДГ до послуг у Р2 був набагато нижчим (85%).¹¹ Впродовж двох раундів обидві групи вказували, що найбільшою перешкодою у доступі до послуг залишалася вартість медичних препаратів та послуг.

Доступ до освіти: 96% дітей ВПО (6-17 років) [n=87] мали проходити навчальні або підготовчі програми протягом Р1 (червень 2023 р.). Під час Р2 цей показник зріс до 99%. У Р2 рівень зарахування у навчальні заклади дітей з непереміщених ДГ [n=133] був дещо нижчим (97%). Слід відзначити, що 44% дітей ВПО зараховані у навчальні заклади за межами Ужгороду та Мукачева (переважно у місці їхнього постійного проживання). В результаті діти ВПО частіше вказували, що відвідували заняття онлайн (41%), ніж діти з непереміщених ДГ (2%).

Доступ до особистої документації: Протягом Р1 тільки 4% опитаних переміщених ДГ повідомили про втрату принаймні одного адміністративного документу у період з лютого 2022 р. З часом 97% переміщених ДГ мали усі важливі адміністративні документи, оскільки частина ВПО змогла успішно їх відновити. Протягом Р2 ця кількість зростає до 99%. Рівень для непереміщених ДГ у Р2 склав 97%.

₴ 95%

📅 99%

👤 99%

Досягнення критерію 3

Повний доступ до медичних послуг

Повний доступ до медичних послуг = % переміщених ДГ, які повідомили про відсутність перешкод у доступі до медичних послуг, серед тих ДГ, які вказували на потребу у таких послугах протягом 3 місяців до збору даних. Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є 100%.

Рівень зарахування в освітні заклади

Рівень зарахування в освітні заклади = % дітей ВПО (6-17 років), залучених в освітній процес протягом 3 місяців до збору даних. Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є 100%.

Наявність особистих документів

Наявність особистих документів = % переміщених ДГ, які повідомили про повний доступ до своїх документів, оскільки вони не були втрачені після лютого 2022 р. або були успішно відновлені. Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є 100%.

11. Така розбіжність не спостерігалась під час Р1, оскільки рівень безперешкодного доступу для переміщених та непереміщених ДГ був однаковим (87%). Проте низький рівень під час Р2 для непереміщених ДГ відображає тенденцію, яка спостерігалась у даних MSNA 2023 р., де переміщені ДГ у МТП вказували на меншу кількість перешкод у доступі до медичних послуг (17%), ніж непереміщені ДГ (21%) або ВПО, які не мешкають у МТП (25%).

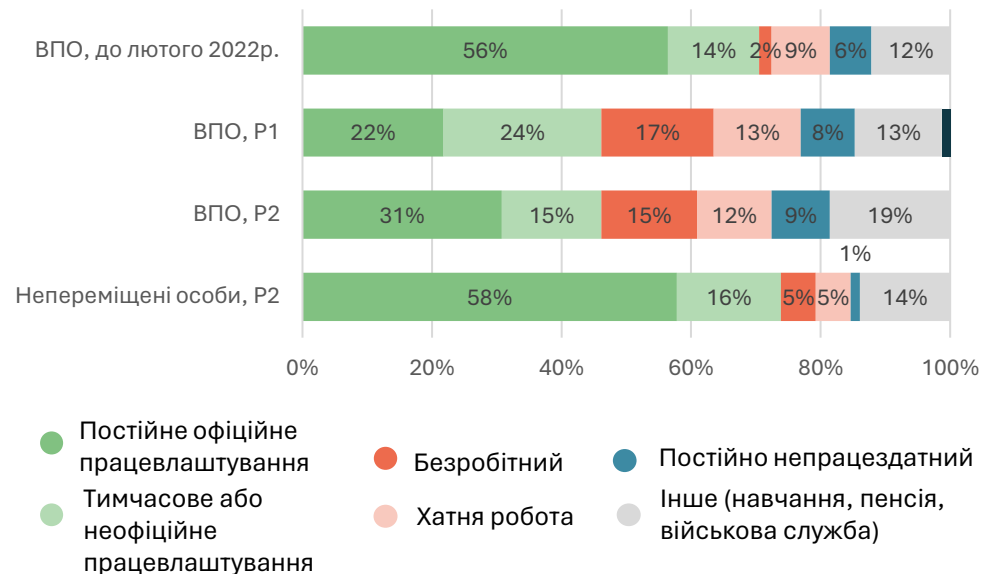
4.1 ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

Рівень зайнятості: Рівень зайнятості ВПО працездатного віку (18-59 років) стабільно залишався на рівні **46%** у період між P1 та P2. Однак слід зазначити, що частка офіційно працевлаштованих осіб зросла з 22% до 31%, а частка неофіційно працевлаштованих осіб зменшилась з 24% до 15%. Також варто відзначити, що вказуваний рівень зайнятості переміщених чоловіків працездатного віку [n=44] знизився з 41% до 30%.¹²

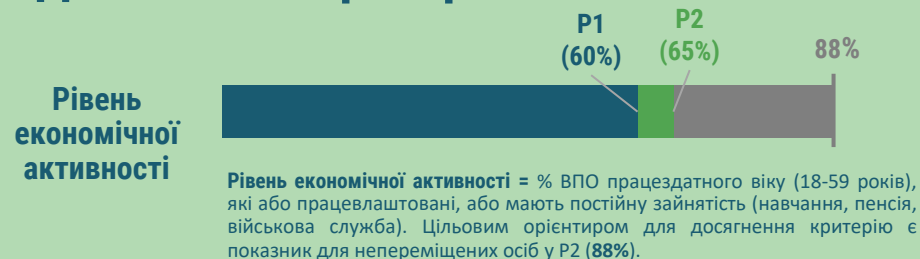
Перешкоди для працевлаштування: Серед основних перешкод, на які вказували безробітні ВПО у P2 [n=23], були брак вакансій, відчуття браку відповідних навичок та низька заробітна платня у наявних вакансіях. Безробітні ВПО наголошували на потребі у допомозі з пошуком роботи та підвищенні кваліфікації, наприклад курси ІТ або української мови.

Збереження роботи: Дані свідчать про те, що до лютого 2022р. ВПО з вищою освітою [n=74] були частіше працевлаштовані (78%), ніж ВПО з технічною кваліфікацією або середньою освітою (63%) [n=81]. Крім того, серед тих, хто був працевлаштованим до лютого 2022р., **59%** ВПО з вищою освітою [n=58] залишалися працевлаштованими на момент P2 порівняно з 49% ВПО з технічною кваліфікацією або середньою освітою [n=51]. Окрім того, більше третини (38%) осіб з вищою освітою продовжували працювати на тому ж місці, де працювали до переміщення (переважно віддалено).

Рисунок 5: Статус зайнятості ВПО та непереміщених осіб працездатного віку (18-59 років)

Досягнення критерію 4.1

12. Наразі невідомо, чи зазначене зниження рівня працевлаштування серед чоловіків-ВПО відображає фактичне зниження, чи пов'язане з посиленням небажанням давати правдиву відповідь через ймовірний страх призову.

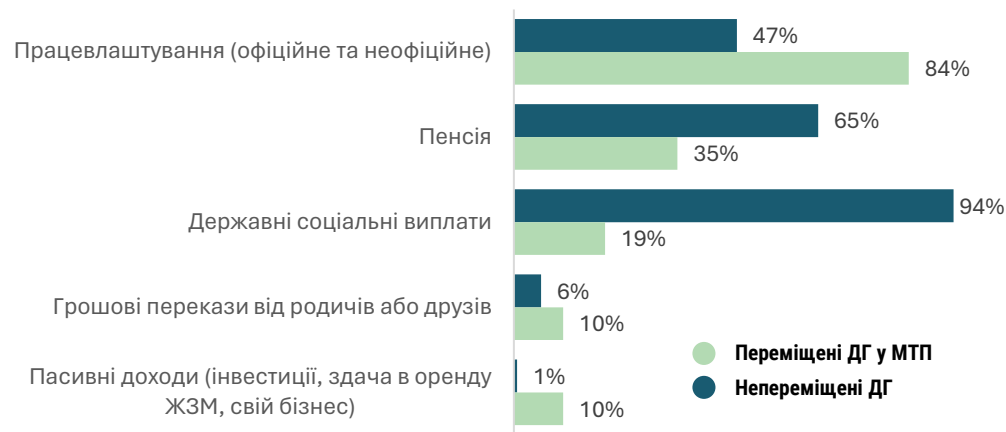
4.2 Джерела доходів

Доходи у вигляді допомоги: Більше половини (52%) переміщених ДГ повідомили, що зараз покладаються виключно на доходи у вигляді допомоги, такі як пенсії або соціальні виплати. Слід відзначити, що тільки 2% переміщених ДГ вказували на отримання багаточільової грошової допомоги від гуманітарних організацій порівняно з 39% у Р1. Залежність від допомоги була зафіксована у третини (36%) переміщених ДГ з принаймні однією особою працездатного віку (порівняно з 5% непереміщених ДГ).

Рівень отримання соціальних виплат: Протягом Р1 96% переміщених ДГ повідомили, що мають право на принаймні один вид державних соціальних виплат¹³ після лютого 2022 р., в першу чергу, пов'язаних зі статусом ВПО (93%) або з виплатами пенсій (73%). Протягом Р2 майже всі ДГ (97%) зазначили, що все ще мають право на вищезгадані виплати. Серед ДГ, що мали право на принаймні один вид виплат протягом Р2, 90% повідомили про відсутність перешкод, що заважають отриманню виплат. Це свідчить про помітне покращення ситуації порівняно з Р1, де цей показник склав 59%. Слід зазначити, що для переміщених ДГ цей показник був вищим, ніж для непереміщених ДГ, які мали право на соціальні виплати у Р2 (74%) та які, за отриманою інформацією, стикалися з більшою кількістю перешкод (переважно затримок) у доступі до соціальних виплат.

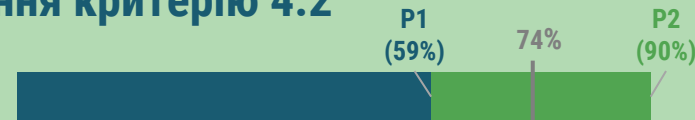
Стабільні доходи: Тільки 48% переміщених ДГ повідомили про принаймні одне джерело стабільного доходу – працевлаштування або пасивний дохід (наприклад, інвестиції, здача в оренду нерухомості). Порівняно з Р1, кількість таких ДГ не збільшилась (49%). Це співвідноситься з відсутністю збільшення рівня зайнятості серед опитаних переміщених ДГ (див. Розділ 4.1).

Рисунок 6: Джерела доходу переміщених та непереміщених ДГ

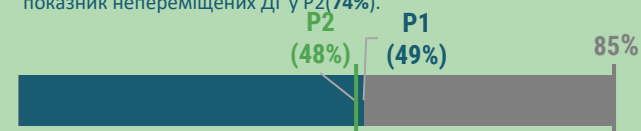
Досягнення критерію 4.2

Рівень доступу до соціальних пільг

Рівень доступу до соціальних пільг = % переміщених ДГ, які повідомили про відсутність перешкод в отриманні державних соціальних пільг, на які вони мають право. Цільовим орієнтиром досягнення цього критерію є показник непереміщених ДГ у Р2(74%).

Стабільні доходи

Стабільні доходи = % переміщених ДГ, які повідомили принаймні про одне джерело стабільного доходу (наприклад, працевлаштування, інвестиції, здача в оренду ЖЗМ або власний бізнес). Цільовим орієнтиром досягнення цього критерію є показник непереміщених ДГ у Р2(85%).

4.3 Рівні доходів

Щомісячний дохід на одну особу: Щомісячний дохід на одну особу¹⁴ для переміщених ДГ значно зменшився у період з лютого 2022 р. по червень 2023 р. (P1) з 6 360 грн/міс. до 5 021 грн/міс. Однак у P2 спостерігалось незначне підвищення до середнього показника у **5 369 грн/міс.** Згідно з отриманими даними, наразі **28%** переміщених ДГ мають доходи нижчі за 4 000 грн/міс. (див. Рис. 7). Щомісячний дохід на одну особу для непереміщених ДГ склав 11 727 грн/міс. у P2.

Коливання рівнів доходів: Переміщені ДГ з низьким рівнем доходу (до 4 001 грн) до лютого 2022 р. [n=40] часто вказували на збільшення доходів на момент P2 (див. Рис. 8). Проте переміщені ДГ з високим [n=22] або середнім рівнем доходів [n=47] до лютого 2022р. частіше повідомляли про зменшення доходу.

Рисунок 8: Коливання рівнів доходів переміщених ДГ (до лютого 2022 р. порівняно з P2), за категоріями доходів до лютого 2022 р.

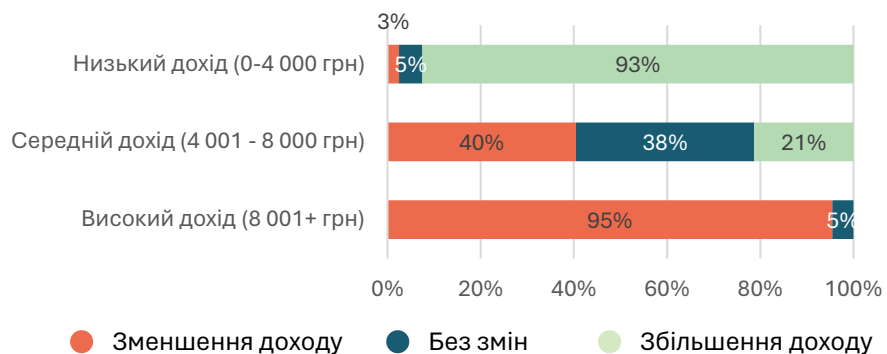
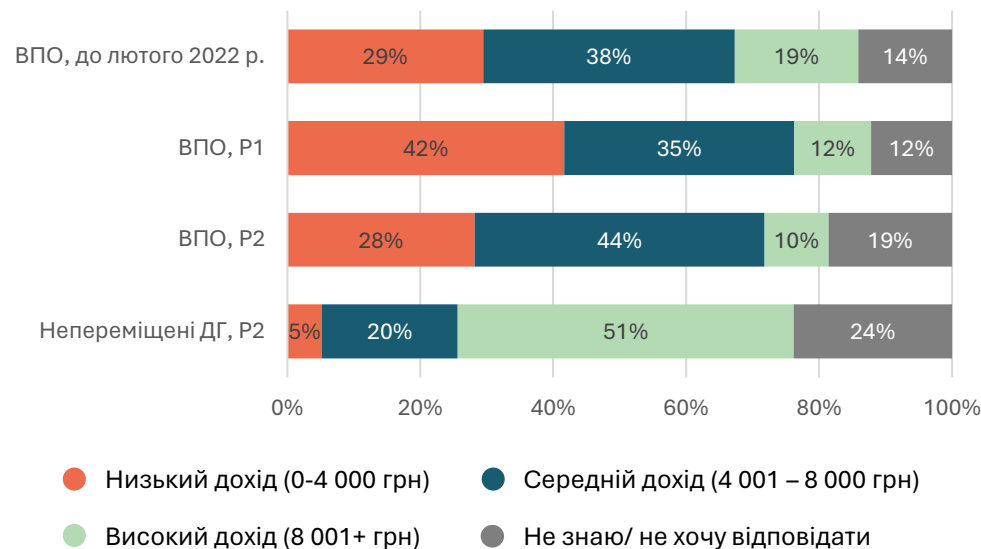
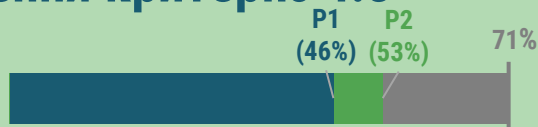

Рисунок 7: Щомісячний дохід переміщених та непереміщених ДГ на одну особу

Досягнення критерію 4.3

Середній та високий рівень доходу

Середній та високий рівень доходу = % переміщених ДГ, які повідомили, що дохід на одну особу перевищував 4 000 грн/міс. Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є показник непереміщених ДГ у P2 (71%).

5 Соціальна згуртованість

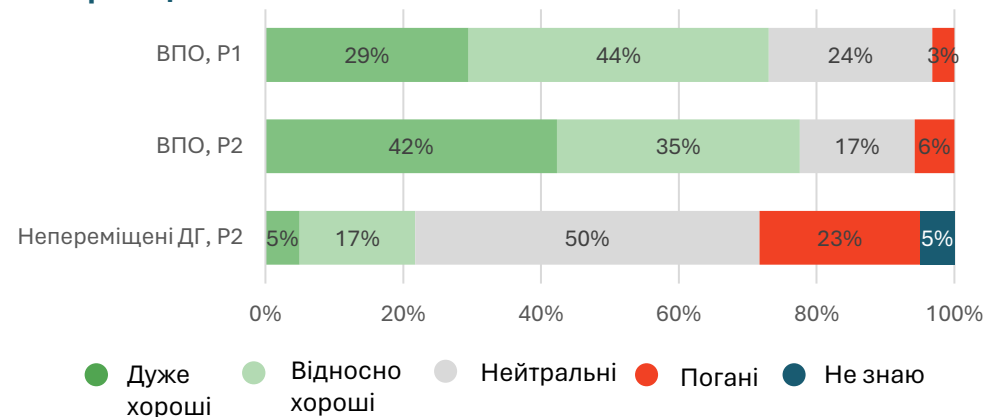
Відчуття соціальної згуртованості: Під час Раунду 2 переміщені та непереміщені ДГ вказували на суттєво різні рівні соціальної згуртованості (див. **Рисунок 9**). З одного боку, переміщені ДГ були більш схильні описувати відносини як «дуже хороші» порівняно з Р1. З іншого боку, близько чверті (23%) непереміщених ДГ з вибірки Р2 описували відносини як «погані» (порівняно з 7% у Р1). Слід зазначити, що непереміщені респонденти молодшого віку (18-39 років) частіше повідомляли про хороший рівень відносин (26%), ніж респонденти похилого віку (18%).

Фактори, що впливають на соціальну згуртованість: Відповідаючи на питання про фактори, які позитивно впливають на соціальну згуртованість, переміщені та непереміщені респонденти найчастіше вказували на готовність обох груп до взаємодії (55%), а також на довіру та солідарність (47%). Проте ті, хто вказали, що відносини є «нейтральними» або «поганими», частіше називали такі негативні фактори, як стереотипи (82%), різні мови (74%) та культурну ідентичність (46%).

Дискримінація: У Р1 17% переміщених ДГ повідомили, що впродовж останніх трьох місяців до збору даних стикалися щонайменше з одним випадком дискримінації. У Р2 цей показник знизився до **12%**, причому 9% повідомили про відчуття дискримінації під час доступу до основних послуг, а 5% - під час доступу до соціальної допомоги. Зокрема, переміщені ДГ, що складаються з осіб старшого віку [n=41] рідше повідомляли про випадки, які сприймалися як дискримінація (5%).

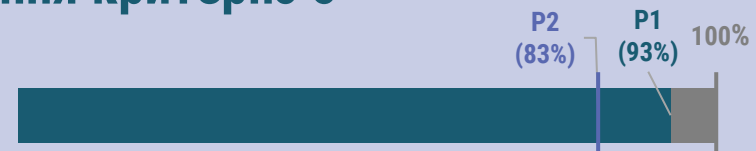
Залучення у життя громади: Насамкінець, **77%** переміщених ДГ повідомили, що принаймні один з членів їхнього ДГ був залучений до однієї з форм соціальної, культурної, спортивної або політичної діяльності протягом 3 місяців до збору даних, наприклад, відвідували культурні (56%), святкові (53%), вуличні (42%) заходи або безпосередньо брали участь у діяльності місцевої благодійної організації (16%).

Рисунок 9: Сприйняття рівня взаємовідносин між ВПО та непереміщеними особами

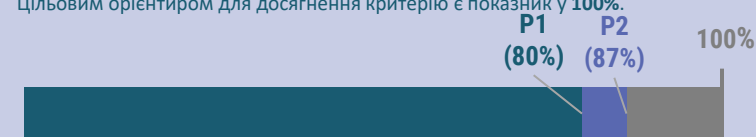
Досягнення критерію 5

Позитивне сприйняття соціальної згуртованості

Позитивне сприйняття соціальної згуртованості = середня частка (%) з обох підгруп (переміщені та непереміщені) ДГ, які оцінювали рівень соціальної згуртованості в діапазоні від «нейтрального» до «дуже хорошого». Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є показник у **100%**.

Відсутність відчуття дискримінації

Відсутність відчуття дискримінації = % переміщених ДГ, що не стикалися з випадками дискримінації протягом трьох місяців до збору даних. Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є показник у **100%**.

6

Житлові умови в МТП

Умови проживання: Значна частка (**83%**) переміщених ДГ, які залишилися в Ужгороді або Мукачеві, у період між Р1 та Р2 продовжували мешкати у МТП (див. Розділ В). Більшість (82%) з них [n=130]¹² повідомила, що все ще проживає у подібних МТП, таких як гуртожитки навчальних закладів (42%), готелі/хостели (18%) та медичні заклади (17%). Було відмічено, що ДГ з молодшими членами, вищим рівнем зайнятості і вищим рівнем доходів частіше повідомляли про проживання у гуртожитках, ніж інші домогосподарства.

Гарантії проживання: Протягом Р1 47% переміщених ДГ повідомили, що уклали угоди про мінімальний термін перебування у МТП. У Р2 їхня кількість збільшилась до **55%**. Дійсно, 62% з тих, хто мав договір з самого початку [n=61], повідомили, що все ще мають такий договір, у той час як майже половина (46%) ДГ, які не мали договору у Р1 [n=56], уклали його на момент Р2. Водночас, **19%** переміщених ДГ повідомили про страх виселення з МТП, причому цей показник зменшився порівняно з Р1 (29%). Слід зазначити, що 4 переміщених ДГ, які наразі проживають у МТП, та 9 непереміщених ДГ повідомили про випадки виселення.

Житлові умови: Респондентам в МТП було запропоновано оцінити їхні житлові умови за шкалою від 1 («дуже погано») до 5 («дуже добре») за різними критеріями. Загалом у період між двома раундами відзначалося покращення умов майже за всіма показниками, причому середній бал підвищився з 3,6 до **4,2**. Зокрема, респонденти зазвичай вказували на кращі житлові умови у гуртожитках навчальних закладів (4,4) порівняно з іншими типами МТП. На **Рисунку 10** представлено критерії, за якими респонденти найчастіше давали оцінку «дуже погано» (1) або «погано» (2). Слід зазначити, що непереміщені ДГ часто вказували, що їхні житлові умови були такі ж або гірші за житлові умови переміщених ДГ.¹⁵

Рисунок 10: Частка отриманих негативних оцінок для усіх критеріїв житлових умов

Досягнення критерію 6

Відсутність відчуття загрози виселення

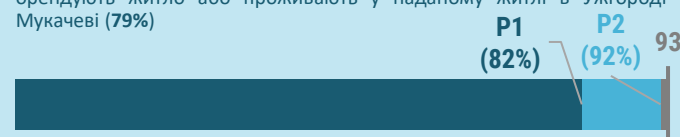
P1 (67%) P2 (78%) 79%

Відсутність відчуття загрози виселення = % переміщених ДГ у МТП, які повідомили, що не бояться виселення у наступні 6 місяців. Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є показник непереміщених ДГ, які орендують житло або проживають у наданому житлі в Ужгороді та Мукачеві (79%)

Суб'єктивно хороші житлові умови

P1 (82%) P2 (92%) 93%

Суб'єктивно хороші житлові умови = середній % переміщених ДГ у МТП, які оцінили свої житлові умови на рівні від 3 («нейтрально») до 5 («дуже добре»). Цільовим орієнтиром для досягнення критерію є показник непереміщених ДГ у Р2 (93%)

15. Результат для цього показника вимірюється на основі відчуття переміщених і непереміщених осіб та цільових орієнтирів.

* Водо-, електро- та газопостачання.
** Захист від дощу, спеки, холоду тощо.

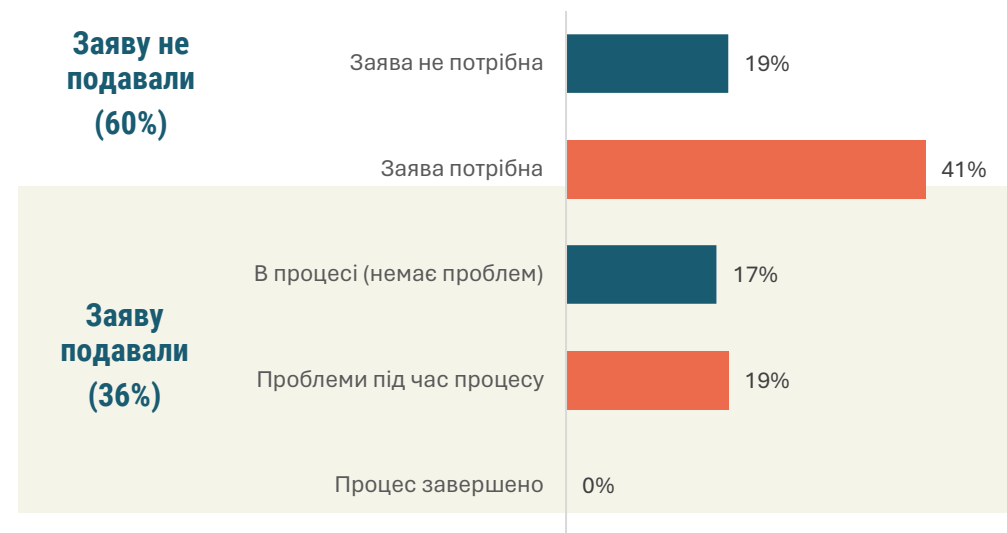
7 Компенсація за пошкоджене житло

Пошкодження власності: Майже всі переміщені ДГ (95%) повідомили, що володіли житлом, землею або майном (ЖЗМ) у місці свого постійного проживання за місяць до переміщення. Під час P1 (червень 2023) 40% з них вказували, що знають про пошкодження або руйнування свого житла. У P2 ця частка зросла до 51%.¹⁶ Серед ДГ, які повідомили про пошкодження [n=75], 20% зазначали, що їхнє житло було «зруйноване», 37% - що житло зазнало «серйозних» пошкоджень та 43% - що житло зазнало «незначних» пошкоджень.

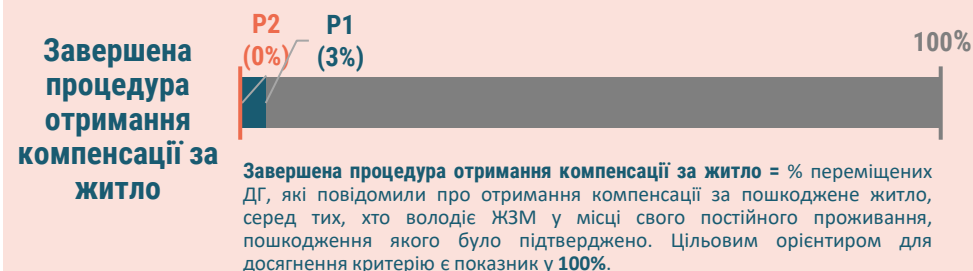
Реалізація механізму компенсації (Рисунок 11): Серед домогосподарств, які повідомили про пошкодження, 60% зазначили, що не подавали заяву на компенсацію. Половина (52%) з тих, що подавали заяву (36%), повідомила про виникнення проблем в процесі оформлення. Зокрема, дані свідчать про те, що домогосподарства, які повідомили про «зруйноване» житло [n=15], частіше вказували, що звернулись за компенсацією. Слід зазначити, що жодне ДГ не вказало на завершення оформлення компенсації на момент P2 порівняно з двома ДГ у P1.¹⁷

Перешкоди під час оформлення компенсації: Переміщені ДГ, які вказували на потребу у поданні заяви на компенсацію або вказували на проблеми під час оформлення компенсації після подання заяви [n=45],¹⁸ найчастіше називали такі перешкоди, як недостатня кількість фото- та відеоматеріалів для підтвердження руйнування (43%), розташування житла на окупованих територіях (40%), а також втрату або знищення документів, що підтверджують право власності (10%).

Рисунок 11: Рівень прогресу у поданні заяви на компенсацію серед переміщених ДГ, які повідомили про пошкодження житла

Досягнення критерію 7

16. Щодо інших ДГ, 21% вказали, що не мають інформації, та тільки 13% - що житло не було пошкоджене.

17. Два ДГ, які спочатку повідомили про завершення процесу оформлення під час P1, зараз вказали, що все ще перебувають в процесі оформлення. Це свідчить про те, що респонденти не до кінця зрозуміли питання під час P1, або про виникнення подальших ускладнень.

18. Помаранчеві стовпці на Рисунку 11.